

Ўзбекистон adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЬЯТИ

Haftalik gazeta 1956-yil 4-yanvardan chiqa boshlagan

www.uzas.uz

2023-yil 10-noyabr №44 (4755)

Жорий йилнинг 3-4 ноябрь кунлари Остона шаҳрида Туркӣ Давлатлар ташкилоти давлат раҳбарларининг навбатдаги 10-саммити бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев нутқ сўзлаб, ўтган асрда яшаган жадид боболаримизнинг ибратли фаолияти, илмий-ижодий меросини янада чукур ўрганиши зарурлигини таъкидлади. Бу соҳадаги ишларни янги босқичга кўтариши мақсадида шу йилнинг декабрь ойида мамлакатимизда бўлиб ўтадиган “Жадидлар: миллӣ ўзлик, истиқтол ва давлатчилик гоянлари” мавзусидаги халқаро анжумандада Туркӣ давлатлар жадидшунос олимларини иштирок этишига таклиф қилди.

Ўзбек жадидчилик харакатида Туркестон халклари тақдирни билан боғлиқ муҳим ҳуқуқий масалаларни Махмудхўжа Бехбудий Россия Давлат Думаси даражасига олиб чиккан эди. Орадан ўн йил ўтгач, Россияда 1917 йил Февраль инцидobi галаға козонди. Россиянинг бевосита назорати остида яшаетган Бухоро амирлигидаги сиёсий ва ижтимоий вазият ҳам кескин ўзгариб, амирликнинг метин деворлари нурай бошлади. Шундай шароитда амирга бирдан-бир муҳолиф куч – “Ёш бухороликлар” харакати ўз сафларини кайта куришга киришди. Янги Марказий Кўмита мавжуд тарихий шароитдан келиб чиқиб, ташкилотнинг амалий дастурини ишлаб

чикишни ўз олдига бирламчи вазифа сифатида кўйди.

Дастур амир ҳукуматидан норози бўлган ва жадид ташкилотига келиб кўшилган турли ижтимоий гурухларнинг манфаатини ифодалайдиган ҳужжат бўлгани учун дастурламал аҳамиятiga эта сиёсий таалаблар унда бўртиб турмаслиги лозим эди. Шунинг учун ҳам давомли баҳслардан кейин бу дастурни ишлоҳот лойиҳаси тарзида тушиш мақсадга мувоғиқ, деб топилди ва лойиҳани тушиш иши Фитратга топширилди.

Орадан 2 ой ўтгандан сўнг, 1918 йил январида Абдурауф Фитрат томонидан тузилаган “Бухорода ишлоҳот лойиҳаси”ни “Ёш бухороликлар” Марказий Кўмитадан давлатни барпо этиш, ўрта асрлардаги шаркона зулм ва зўравонликка асосланган тузумни Европа тарзидаги маърифатни монархия билан алмаштириш, меҳнаткаш аҳолининг фаровонлиги ва маданий даражасини ошириш йўли билан Бухорони сиёсий, иктисолий ва ҳарбий жиҳатдан мустаҳкамлашди.

Фитрат шу даврда турли ижтимоий гурухлар томонидан тузилаган дастур му-

ЮРТ ҚАЙҒУСИ

таси муҳокамасига топширди. Лойиҳа беъзи бир жузъий тузатишлар билан Марказий Кўмита томонидан кабул килинди.

Фитрат ишлаб чиқкан ва Марказий Кўмита томонидан кабул килинган мазкур лойиҳада конституция масаласига ойдинлик киритилмаганидек, амирликдаги монархия тузумини ўзгартирини масаласи ҳам четлаб ўтилган. Ҳудди шу ҳол туфайли кейинчалик боъзевиклар Фитрат шаънига озумча маломат кимматини унда икки муҳим фоянинг ифодаланганида эди.

Бу гояларнинг биринчиси Бухорода ҳуқуқий давлатни барпо этиш, ўрта асрлардаги шаркона зулм ва зўравонликка асосланган тузумни Европа тарзидаги маърифатни монархия билан алмаштириш, меҳнаткаш аҳолининг фаровонлиги ва маданий даражасини ошириш йўли билан Бухорони сиёсий, иктисолий ва ҳарбий жиҳатдан мустаҳкамлашди.

Юкоридаги шархдан маълум бўлганидек, Фитрат Бухородаги давлат тузумини, боъзевиклар хоҳлагандек, инқилобий йўл билан эмас, балки ишлоҳотлар йўли билан ўзгартирини тўғри, деб хисоблаган. Бу ҳол Фитратнинг нафакат буюк ёзувчи, балки доњишманд сиёсатчи бўлганини ҳам яққол кўрсатади.

Фитрат шу даврда турли ижтимоий гурухлар томонидан тузилаган дастур му-

аллифларидан фарқли ўлароқ, сиёсий ва ижтимоий масалаларга катта эҳтиёткорлик ва ҳушёрлик билан ёндашган бўлса, маданий ва иктисолий масалаларга ўтганда аник-тайин ва кескин фикрларни илгари сурган.

“Бухоро ишлоҳоти лойиҳаси”ни кузатиш шундан шаҳодат беради, Фитрат “Ёш бухороликлар” харакатининг дастурламалини тушиб ва Бухородаги мавжуд тузумни ислоҳоти этиши масаласига, биринчи наబатда, ҳалқ оммаси манфатини кўзда тутган ҳолда киришган. У ёзувчи сифатида меҳнаткаш ҳалқ оммаси хаётини, дард ва ташвишлари, орзу ва умидларини яхши билгани учун шу ҳалқ хаётини ўзгартирish ва яхшилаш чораларини ахтарган. Шунинг учун ҳам у ўз лойиҳасида дехқончилик масалаларига катта эътибор берган. Ҳатто лойиҳани ҳам давлат тузилиши масаласидан эмас, балки кишлек ҳўжалиги билан боғлиқ ишлоҳотдан бошлаб, барча экинзор ерларни уч гурухга – вакф ерлари, хусусий ерлар ва давлат ихтиёридаги ерларга ажратган.

Лойиҳага кўра, давлат ерлари (ам-лек) билан давлат ихтиёридаги (маълум шарт билан ижарага бериладиган) ерлар ўзаро бирлашган ҳолда хирож деб аталади. Хусусий ерлар ер эгасининг тўла-тўқис ихтиёрида бўлади. Вакф ерлари эса, маҳсус бошкарма томонидан бошқарилади.

►2

Tadbir

ВОДИЙДА “ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЬЯТИ” ГАЗЕТАСИ КУНЛАРИ

Водийнинг Наманган ва Фарғона вилоятларида “Ўзбекистон адабиёти ва санъати” харфатли адабий газета ижодий жамоаси вакиллари, унинг жойлардаги фаол муаллифлари, оғимлар, шоир-ёзувчилар иштирокида қатор учрашивлар бўлиб ўтди.

Мазкур тадбирларда бугунги кунда Янги Ўзбекистонда Учинчя Ренессанс пойдерови яратилишида маданият-санъат, адабиётнинг ўрни кенг ёритиб борилаётган “Ўзбекистон адабиёти ва санъати” газетасининг чекка худудларга етиб бориши хакида муроммаларга ҳам тўхтаб ўтди. Ҳалк ичига бориши, оддий одамларнинг дардига қўл солиш, улар билан самимий мулокот олиб боришининг энг макбул йўли газета экани, бу ўринда “Ўзбекистон адабиёти

ва санъати” газетаси аҳолининг якин ҳамдард-ҳамрохига айланаб улугргани, лекин кейинги пайтларда газетанинг жойларга етиб бормаётгани сабабли, бу мулокотларда узилишлар бўлаётгани афсусланарли экани қайд этилди.

– Маданий-маърифий тадбирлар ёшлар камолоти йўлида юксак аҳамиятга эга, – дейди “Эл-юрт курмати” ордени соҳиби, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшманинг севимли газетамиз оркали самарали натижалар беради, деб ишонамиз.

– Китобга, газета-журналларга

иҳлос авваллари ўн минглаб нусхаларда вилоятимизга етиб келган “Ўзбекистон адабиёти ва санъати” газетаси мисолида намоён бўлган. Мухтарам Президентимиз Шавкат Мирзиёев “Адабиёт – ҳалқнинг юраги” шиорини ўртага ташлаланлари, ҳукуматимизнинг аҳоли орасида китобхонлик масалаларига эътиборни кучайтириш борасидаги чора-тадбирлари ўзимизнинг севимли газетамиз оркали самарали натижалар беради, деб ишонамиз.

►2

E'tirof

КИТОБ ТАРФИБОТИ ЙЎЛИДА

Мамлакатимизнинг марказий зиё масакани Алишер Навоий номидаги миллий китобхона китобхонликини тарғиб этиши, аҳолига беминнат хизмат кўрсатиш борасида ўзининг ибрат ўтилдиган ҳужжатида, ҳуқумати қўмита газетасининг республикамиздаги мавжуд китобхоналарга мунтазам етказиб берилшида, унинг саҳифаларида ёритиляётган мумтоз ва замонавий ўзбек ва жаҳон адабиёти намуналари таҳлили ҳамда тарғибига доир илмий мулоҳазаларни кенг оммага тақдом этишида жонбозлик кўрсатиб келаётган.

Яқинда тарқалган хабарга кўра, Истебодли ёшлиарни кўллаб-кувватлаши ушиб тадбирнинг муҳим шартидир, – дейди таълим маркази раҳбари, профессор Раҳимбой Жуманиёзов. – “Нотиқлик санъати академияси” таълим маркази ҳамкорлигида ўтказилган тадбирда Миллий китобхона директори Умидда Тешабоева “Китобхонлик маданиятини юқсалтириши ва китоб тарғиботи ўтилдиган замонавий ёндашувлари ва улкан амалий ҳиссаси учун” таълим маркази мутахassisлари томонидан бир йил давомида олиб борилган турли тадқиқотлар ва ўрганишилар орқали она тилимишининг бетакор нафосати ва бой имкониятларини, ижодий мулокот усусларидан унумли фойдаланган ҳолда, самарали кўллаб келаётган билимдан нотиқлар 16та номинация бўйича тақдирланди.

Газетамиз жонқуяри Умидда Тешабоеви ижодий жаҳоний мақсадга қаратилган тадбирлар самарадорлигини

“Ўзбекистон адабиёти ва санъати” таҳририяти

оширишини кўллаб-кувватлаши ушиб тадбирнинг муҳим шартидир, – дейди таълим маркази раҳбари, профессор Раҳимбой Жуманиёзов. – “Нотиқлик санъати академияси” таълим маркази мутахassisлари томонидан бир йил давомида олиб борилган турли тадқиқотлар ва ўрганишилар орқали она тилимишининг бетакор нафосати ва бой имкониятларини, ижодий мулокот усусларидан унумли фойдаланган ҳолда, самарали кўллаб келаётган билимдан нотиқлар 16та номинация бўйича тақдирланди.

Газетамиз жонқуяри Умидда Тешабоеви ижодий жаҳоний мақсадга қаратилган тадбирлар самарадорлигини

She'riy lahza

Faafur FУЛОМ,
Ўзбекистон ҳалқ шоири

ВАҚИП

Фунча очилгунча ўтган фурсатни Капалак умрига қиёс этгулик, Баззизда бир нафас олғулик муддат – Минг ўлдуз сўниши учун етгулик.

Яшаш соатининг олтин капгири Ҳар бориб келиши бир олам замон. Конот шу дамда ўз куррасидан Ясаб чика олур янгидан жаҳон.

Ярим соат ичидаги түғилиб, ўсиб, Яшаб, умр кўриб ўтгувчилар бор; Кўз очиб юмгунча ўтган дам – киммат, Бир лаҳза мазмуни бир бутун баҳор.

Бир оннинг баҳосин ўлчамок учун Олтиндан тарози, олмосдан тош оз. Нурлар қадами-ла чопган секунднинг Барини тутолмас ай(ю)ҳаннос овоз.

Йигит термилади кизнинг кўзига, Киприк сузилиши, майнин табассум... Кўша қаримоққа муҳр бўлади Ҳаётда иккя лаб қовушган бир зум.

Яшаш дарбозаси останасидан Зарҳал китоб каби очилур олам, Тириклик кўркидир меҳнат, муҳаббат, Фурсатдир килгувчи азиз, мукаррам.

Бебаҳо дамларнинг тирик жони биз, Ҳар они ўтмишининг юз йилига тенг. Ўзбекнинг барҳаёт авлодларимиз, Ҳар нафас мазмуни фазолардан кенг.

Қатрада осмон акс этганидек Жаҳондай маънодор қорачиғимиз. Голиб асримизга куёшдан машъял, Замон қўрасининг сўнмас чўғимиз.

Замона соати занг урар мудом, Минглаб ҳодисалар минутларга кайд, Қаҳрамон тугилди, шаҳар олинди, Бир гигант курилди шарафли бу пайт.

Рейхстаг устига ғалаба тугин Қадашда отилган адолат ўқи – Ялт этган умри-ла баркарор килди Башарнинг мукаддас, олий ҳукукин.

Ғалаба амри-ла, мағлуб немиснинг Генерали кўл қўйди. Уч секунд факат... Шу малъун имзода одамлар ўқир Миллион йил фашистнинг умрига лъянат.

Азиз асримизнинг азиз онлари Азиз одамлардан сўрайди қадрин. Фурсат фаниматдир, шоҳ сатрлар-ла Безамон чогидир умр дафтари.

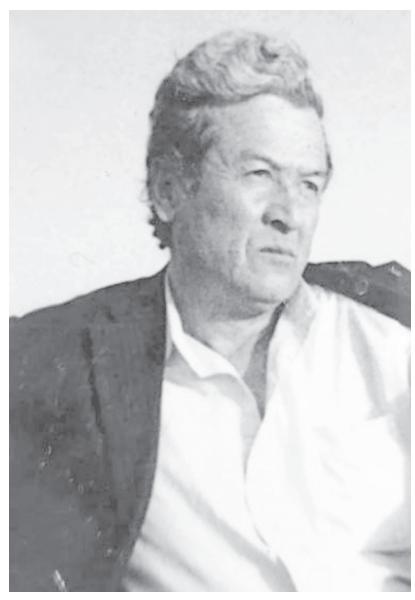
Шуҳрат колдирмокка Геростратдек Диана маъбадин ёқмоқ шарт эмас. Кўлларнинг баҳтига ўзликни жамлаб, Шу улуг бинога бир ғишт қўйсак бас.

Ҳар лаҳза замонлар умридек узун, Асрлар тақдиди лаҳзаларда ҳал, Умрдан ўтажак ҳар лаҳза учун Қудратли кўл билан қўйяйлик хайкал.

Ҳаёт шаробидан бир қултум ютайди, Дамлар фаниматдир, умрзок сокий. Кўш-ку фалакда кезиб юриди, Умримиз боқийдир, умримиз боқий.

ЖАМШИД

ҲАЁЛТ – ҚАДИМ
АФСОНА

Ҳаёт – қадим афсона,
тоғ горида деви бор,
Сафарга чиккан ботир
бардам бўлар, биродар.
Йўлда отинг тойилса
гайр эрса ҳамроҳинг,
Қарогингда кўзёшинг
шабнам бўлар, биродар.
Ҳамманинг бир муроди,
дер, паризод менини,
Хиёнатлардан дилинг
пурғам бўлар, биродар.
Ғалаба суруридан
бир қалкыйди жўмард ҳам,
Оёқ остига боккан
кам, кам бўлар, биродар.

Бунда бисёр сехргар,
афсуни бор кўзида,
Жоду киласа хачир ҳам
саман бўлар, биродар.
Ўзингни бос, туш трозек
ховрингдан кенжка ботир,
Тугёнли дилинг тоғи
пурғам бўлар, биродар.
Кимлар кибру ҳаво-ла
кељди, кетди, на бўлди?
Ғалвирласанг, дўстинг бир
ракам бўлар, биродар.
Сенинг билан сафарга
яхши ният-ла чикдик,
Садокатинг бу йўлда
бир шам бўлар, биродар.

ҚҮНТИЛ
ПАРХИНИКИМ...

Кўнгил тархиниким, ишқ расо килди,
Тутуб ошиён дилимни ҳамнаво килди.
Ичирди жон бодасидин, эди ўтлуг,
Танимга чирмашиб оташ, сафо қилди.
Деордимки, бу янглиг ўт мани ёкмас,
Мусассармен шу гулханга, ризо қилди.
Кезурмен маству бехудлик аро бунда,
Ки, ишксизлар демишларким:
Худо қилди!
Дило, ёнгил, тўниб колган
маним эрмас,
Дилим тинглаб сазо берди,
нидо қилди.
Мен бу гулга нигахбонлик
шиор этдим,
Юрумиш гап: ўзига бир жазо қилди!..

Мани ошиклигим анга
билинг – баҳтиим,
Деманг дўстлар: Хато килди,
хато килди!
Кетар бўлсан сепинг
мушкин мазоримга,
Десунларким: Ўзини у фидо килди!..

ПАРХЕЗ

Одамга нафс мудом кони балодир,
Бошининг маломат ёғилгай шундан.
Баридан бир бурда ионинг авлодир,
Харомдан пархез кил,
кўрмай десанг ғам.

Дунёни шайтоний ишлар бузидир,
Унинг найрангидан огоҳми инсон?
Кайдаки гоғиллар мажлис тузидир,
Пархез кил, эшишта, кўрма хеч қачон.
Кўпларга дил очдим ўзимдай билиб,
Нодўстлар етказди кўнглимга озор.
Ёнингда юрса гар у зот эшилиб,
Пархезни унутма, бунда бир гап бор.

Ҳар рафтор, гуфторда меъёр мукаррар,
Биласан, биродар, қалтис замонидир.
Ёмондан узок юр, тўқса ҳамки зар,
Балодан ҳазар кил, жонинг омонидир.

НОПАВОН ҚҮНТИЛ
Малоик сув тутиб олтинг кўзада,
Момкин тўшагидан уйғотар эди.
Шукронга айтиб у толеи учун,
Тиловатлар килиб сўнг ётар эди.

У жисми жони-ла Ҳудо бандаси,
Бироннинг ҳаққига кўзин тикмаган.
Руҳини поклаб у сук, ҳасадлардан,
Ўзига улуғвор хайкал тиклаган.

Фикрин юксалтириб чиқди аршларга,
Буюк бир кудратга тан берди бот-бот.
Беш вақт Қаъбага бош урган мўмин,
Кўнгил истагига мот бўлди, хайҳот!

У чиндан Яздоннинг содик кулийди,
Молу мулк воғосси йўқ миясида.
Бир кун.. намоз ҷоғи нотавон кўнгли
Кетди пайғамбарнинг оқ туясида...

ҮРИНДОШЛИК

Бу дунё биз билан торайиб қолмас,
Барчамиз кўттарган бу замин толмас.
Юзма-юз яшашга мажбурмиз, нетай,
Улкан ўйкотишмас бу холат хеч ҳам.
Бир бахши ногаҳон магар ўлиди,
Унинг ўрнин олар иккни муттаҳам!

АДЛОИН

Ақлу ҳуши жойида одам,
Минг бир йўлдан чиққач юксакка,
Оёқ ҷузиги ётар бемалол,
Парво этмас минг битта гапга.

Сан ўзингни муносиб билмай,
Ўтирламай паркули таҳтга,
Бирданига эсадан айрилиб,
Воз кечибсан мулойим баҳтдан.

Не ишинг бор, бу – холис хизмат,
Тер тўқсинар майлига бироз,
Рисолангни катта нусхада
Чикарсалар килмай ётириз.

Юравер-да, кўрмасга олиб,
Бу савобдан улар ҳам мамнун,
Сен-чи, э-воҳ, ҳаққим йўқ дея,
Ташлаб кўйдинг илмни бутун.

Овозига кучи етганлар,
Ёчинчок йўқ, дейди жонсарак.
Уйинг бериб зорикканларга,
Жилмаясан, топгандай шараф.

Номисиз юртдан келган адлоин,
Хайратимдан кўлингни кистум,
Бизга малол ишларни килиб,
Кетасанми, девона дўстим?.

УМР СУВДАЙ

Умр сувдай оқдио кетди,
Орзуларга ким етмай, етди.
Чехраларни хусн тарк этди,
Гулзорларим яхши қолингиз.

Чертилмаган соз эди ёшлиқ,
Айтимаган роз эди ёшлиқ.
Эсинг олар ноз эди ёшлиқ,
Озорларим, яхши қолингиз.

Ишқ юракда армондай қолди,
Киприк қоккан бир ондай қолди.
Ким ким учун ёмондай қолди,
Ночорларим, яхши қолингиз.

Биздан сўнг кўп баҳорлар келар,
Кўп абрлар, кўп корлар келар.
Дийдорига кўп зорлар келар,
Пок корларим, яхши қолингиз.

Кетсам, гулим, орзудай кетай,
Юзингни кўр – кўзгудай кетай.
Ўз ўйлимдан бир сувдай кетай,
Ай, зорларим, яхши қолингиз.

МЕН ЭНДИ...

Мен энди кетаман олисга,
Ишқ – кўхна кисматнинг эрмаги.
Хотира бир маъюс, бир ёргу,
Ёшликнинг сехрли эртаги.

Бу ҷархи гардунда қолмок йўк,
Тўкилар шоҳ, гадо, парийлар.
Мен кимман – кишилки шеърпаст,
Қайтмади Мажнунлар, валийлар.

Сен ҳам бир баҳтингни топарсан,
Марварид кўзёшлар курниди.
Багрингни заҳларга босмагил,
Ортимдан бир кара, тур энди.

Кимнингдир кўнглининг бўш ери,
Мехрингнинг ниҳолин кўкарттар.
Кимнингдир кўллари кирланган,
Хотира ойнасин кўп артар.

Алданти деганга ишонма,
Ҳаммадан покроқсан мен учун,
Ҳеч қачон бўлмагай севгимиз,
Очилиб борасан кундан-кун.

Ишқ – кўхна кисматнинг эртаги...

яашини, узок умр кўришини унинг ўзидан
ҳам кўпроқ тилар эдим. Шунинг учун орадан
уч ўйл ўтгач, Акрамжонни бир бегона хотин
билин кўрганимдан аламимдан дод деб юбора-
ёдим.

Пахта байрами хеч қаерда Мирзачўлдаги-
дек кизик ўтмаса керак, чунки бу ерга Республика-
нинг турли областларидан келган одам-
лар ўз областининг ашуласини, ўйинни ҳам
олиб келган дейишида.

Пахта байрамини ёр-жўралар билан Гулис-
тон районидан ўтказдик.

Акрамжонни, боя айтганим хотин билан шу ерда,
Гулистан райони марказининг чиқа-
веришида кўрдим. Ўрта бўйли, хушкомат, ву-
жудидан ёшлиқ кучи ва гайрати ёғилиб тур-
ган қоп-қора жувон отда олма еб, ўйл бўйида
турар, Акрамжон ўтгачини биринчи айлини кайта
богламоқда эди. Акрамжон мени кўриб кол-
ди-ю, жувонга бир нима деди. Жувон дарров
отдан тушди. Икквиши ютуриб келидай.

Мирраҳимов узок жим
колганидан кейин яна бирдан:

– Эри-чи, эри? – деди.

– Бу хотиннинг жони битта эмас, минг
битта! – деди. – Ҳозир тутуб қолган шамдай
липпилаб ёнаётган жони башарти сўнган так-
дирда ҳам, колган мингтасини ёқиб кейин
йўлатмайди.

Мирраҳимов узок жим
колганидан кейин яна бирдан:

– Эри-чи, эри? – деди.

– Бу хотиннинг жони битта, шундан

битеттагинасини Мастиурага қурбон киляпти.

Эртасига Мастиурага ҳакида яна бир кўнгил-

изиз гап ёшидик: бечоранинг томогидан хеч

нарса ёнидиган ўтасига кетибди.

– Бу хотиннинг жони битта эмас, минг
битта! – деди. – Ҳозир тутуб қолган шамдай
липпилаб ёнаётган жони башарти сўнган так-
дирда ҳам, колган мингтасини ёқиб кейин
йўлатмайди.

Кунлар ўтиб ҳаммамиз тарқалдик. Мир-
раҳимов ўзининг МТСига, Ҳожи ака курортга
кетди.

Орадан бир канча вакт ўтгандан кейин шу
томонга ўтим тушдио, касалхонани босиб
ўтломадим; кириб таниши ҳамширадан сўра-
сан, Мастиура бир соатдан кейин операцияга

ётар экан. Докторлар операция стодидан ту-

ролмайди, деб беш ойдан бери унинг раъи-

ни кайтариб келишар экан, охир бўлмабди

– Мастиура ўлсан товоним йўк, деб тилҳат

бериши.

Кириб кўрай десам, доктор ижозат берма-

ди. Менинг йўйлаб келганимни кўрса, дала

бўладиган бирон сўз айтсан, зораки дармон

бўлса, деб кутдим.

Вакт-соати ўтгандан Мастиурага ҳамшира

билан Акрамжон иккиси томондан суюб олиб

чиқишиди. Лекин ёшикдан чиқиши билан

Мастиура иккиси томондан итариб ўзи-

ди. Акрамжон, бутун диккати хотинида бўлгани

учун мени пайқамади. Мастиура эса менга бир

карадио, танимади шекилини, индамади.

Операцияга докторларнинг кўнгли чомпа-

ганини, хастанинг холи ўзимга маълум бўлга-

ни, Мастиурага ўтимнинг юзига буналини

коронгиди. Ҳожи ака курортни кўрқкан

кишини ашнишни кетди.

Мирраҳимов ўтиб кетибди. Ҳожи ака

коринишини кетди.

Мирраҳимов ўтиб кетибди.

Ko'rgazma zallarida

Бадиий академиянинг Марказий кўргазмалар залида рассом Умар Ражабовининг "Кўёш битта" деб номланган кўргазмаси очилди. Умар Ражабов Камолиддин Бехзод номидаги Миллӣ рассомлик ва дизайн институтининг "Маҳобатли рангтасвири" бўлинида таҳсил оғлан. 2014 йилдан ҳозиргача мазкур институтдаги ёй истеъодларга сабоқ бериб келмоқда.

У.Ражабов рангтасвири рассом сифатида дунёнинг ўн етти мамлакатига киглан сафари давомида уч юздан ортиқ этнодар яратди. Картиналарда тасвирланган дунё манзаралари турли бўёкларда, ўзига хос равишда матоларга кўчади. У.Ражабовининг, айниска, юртимиз табиати билан боғлиқ манзаралари таъбиати билан боғлиқ шахснинг ишлари хам жой олган.

***

Камолиддин Бехзод номидаги Шарқ миниатюра санъати музеидир. Кўргазмадан хаттотнинг М.Собирова, Х.Лутфуллаев, Х.Убайдуллаев, Н.Кутубиддинова, Ё.Бухорбоев, Б.Нигмонов, Н.Турсуналиев, А.Собирова, А.Эргашев, О.Бойназарова, З.Ҳабибова каби шоғирдларининг ишлари хам жой олган.

Халқаро маданият карvonсарайидаги очилган "Ўтоз ва шоғирд" деб номланган кўргазмада таникли хаттот Салимжон Бадалбоев ва издошлиарининг юздан ортиқ хаттотлик ишлари намойиш этмоқда. Экспозициядан ўрин олган асарларда Куръонъон суря ва оятлари, хадис ва бошқа битиклар араб алифбосида, яъни кўдий, сұл, настаълик, рико сингари хат турларида битилган.

Gazetxon ilhomni

КУЗГИ ГУЛЛАР

Кирларда кўринмас бойчечак изи, Олис энди кўркем баҳорнинг саси. Қаршиимда солланар юртимнинг кузи, Ҳар ёнда фусункор фасл нафаси.

Ортда қолди илик, умид тўла дам, Жуда тез ўтгандай хароратли ёз. Ўзгача бир тусда тобланар ўлкам, Олтин куз ўзига беради пардоз.

Кўрдим япроқларга кўнибди кирор, Кув, дайди шамоллар эсади гир-гир.

Далага чикмокка юрак бермас дов, Кеч куз бу, шивалаб ёғмоқда ёмғир.

Экилган гулларга ташлайман нигох, Сўлбиди ховлимда яшнаган район. Вакти ортга сурниб бўлмайди, бирок, Кечаги шод дилда ўзга хаяжон.

Фақат кузги гуллар беларво бу дам, Завкини уйғотиб хорғин дилларнинг. Қаҳратон киши эшик кокиб турса хам, Сўлгиси келмайди кузги гулларнинг.

Анвар TOFAEV

ОҒНА – 2024
ЎЗБЕКИСТОН
АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ"
ҲАФТАЛИК АДАБИЙ ГАЗЕТАГА
ОБУНА БЎЛМОҚЧИМИСИЗ?

– мумтоз ва замонавий адабиётимизнинг муқаддам чоп этилмаган намуналари, шоир-ёзувчilar ҳәти ва иходига оид муҳим воқеалар;
– жаҳон адабиёти намояндalar иходидан янги таржималардан ташқари уларнинг ҳәтига оид ёх қимга маълум бўлмаган сирли жihatлар;
– адабиётнушоҳ олимларни таҳдидли мутахассисларнинг бир адабий мавзу (уни сиз белгилаб беришиниз ҳам мумкин!) доирасидаги қизғин баҳсу мунозаралари, илмий-таҳлилий мақолалари;
– устозлар ҳақида, шоғирдлар эришган ютуқлар ҳақида очерклар;
– болажонларга таълим-тарбия бериб, мутолаага ундовни шеърлар, уларни катта ҳётгат тайёрлашга хизмат қиласидан ҳикоялар;
– ёх ким эшитмаган адабиёт ва санъат янгиликлари ю маданий тадбирларнинг мазмун-моҳияти;
– Ижод мактаблари ўкувчilari – ўш истеъоддининг сара мақолалар...

Яна нималар дейсизми?

Қолганини ҳар ҳафта жума куни "Ўзбекистон адабиёти ва санъати" ҳафталик газетаси хонадонигизга маврифату маънавият, файзу шукух олиб кирганида билиб оласиз.

Обуна варажалари "Ўзбекистон почтаси" акциядорлик жамиятининг Тошкент филиали, вилоят ва туман бўйимлари, "Тошкент почтаси" филиали, шунингдек, жамоатчи матбуот тарқатувчилар томонидан расмийлаштирилади.

Тошкент шаҳридаги ташкилотлар камидаги 50 та, вилоятлардаги ташкилотлар камидаги 100 та газетага бевосита таҳририятнинг ўзидан арzon нархларда обуна бўлиши мумкин. Газета ўз вақтида етказиб берилади.

Мурожаат учун телефонлар: (90) 918-29-57;

Нашр кўрсаткичи: Якка шахслар учун – 222. Ташкилотлар учун – 223.

O'zbekiston
adabiyoti va san'ati

Манзилимиз: Тошкент-100066,
Бунёдкор кўчаси, Адиблар хиёбони,
Ўзбекистон Ёзувчilar уюшмаси биноси.

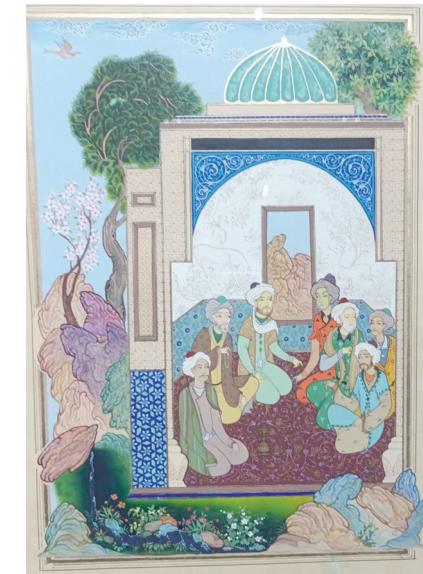
E-mail: uzas.gzt@mail.ru

Коғоз, тери ва матоларга ишланган ушбу хаттотлик намуналари асосан сиёҳда ёзилен.

Тадбирда сўзга чикканлар миллий қадиритларимиз каторида хаттотлик санъати анъаналарининг тикланишида Салимжон Бадалбоев каби моҳир хаттотларнинг хизмати бекёслигини таъкидлашди. Уста хаттот нуфузли ташкодларда фахрли ўринларни эгаллаган ва педагогик фаoliyati давомида кўплаб шогирдлар тарбиялаган. Шу билан бирга ухаттотлик бўйича кўплаб китоб ва

мулкининг забардаст сultonлари", "Шарқ нағис санъати ёшлар нигоҳида-II", "Хуснхатдаги хикматлар" каби асарлари билан ўшбу хаттотлар Республика кўрик-танловларида, "Хикматлар олами" биринчи Республика хаттотлик фестивалида ва Миср маданияти марказидаги хаттотлар кўргазмаларида, фестивалларда ижодий ишларни намойиш этиб, устоз рассомларнинг эътирофига сазовор бўлган. Унинг асарларида тарихий шахслар киёфаси давр сисилиаси ўйнулинига гавдалана-

ЯГОНА ҚУЁШ ОСТИДА

ўкув кўлламалар муаллифи. Кўргазмадан хаттотнинг М.Собирова, Х.Лутфуллаев, Х.Убайдуллаев, Н.Кутубиддинова, Ё.Бухорбоев, Б.Нигмонов, Н.Турсуналиев, А.Собирова, А.Эргашев, О.Бойназарова, З.Ҳабибова каби шоғирдларининг ишлари хам жой олган.

Камолиддин Бехзод номидаги Шарқ миниатюра санъати музеидир. Кўргазмадан хаттотнинг М.Собирова, Х.Лутфуллаев, Х.Убайдуллаев, Н.Кутубиддинова, Ё.Бухорбоев, Б.Нигмонов, Н.Турсуналиев, А.Собирова, А.Эргашев, О.Бойназарова, З.Ҳабибова каби шоғирдларининг ишлари хам жой олган.

Халқаро маданият карvonсарайидаги очилган "Ўтоз ва шоғирд" деб номланган кўргазмада таникли хаттот Салимжон Бадалбоев ва издошлиарининг юздан ортиқ этнодар яратди. Экспозициядан ўрин олган асарларда Куръонъон суря ва оятлари, хадис ва бошқа битиклар араб алифбосида, яъни кўдий, сұл, настаълик, рико сингари хат турларида битилган.

Сарвара КОСИМОВА

ди. "Захириддин Муҳаммад Бобур" ва "Дониёнандар кенгаси" каби асарлари фикримизнинг далилларид. Рассомнинг "Шоҳнома", "Бобурнома", "Меҳробдан чаён" сингари ўзбек мумтоз адабиёти асосида яратилган асарларни маҳорат ва заҳматли меҳнат маҳсулидир. Зоро, кўхна ва наవқирон Шарқ мавзуси Н.Садулулаева ижодида бетакор рамзлар воситасида улугворлик касб этади.

Хонгизига

"Toqqa boring, Boqqa boring, Uchib keting".

Tog'dagi gul Kosasiga

Ko'chib keting. Qir-adirda

Bolarilar Asal terar.

Sizga demay, Bolalarga

Bol, qand berar. Eningizda

Факат кийимигина одам башара килиб турган, аслида тарашадек котиб кетган бир киши трамвайда тик турриб кетмода. Йўловчиликлар учнчалик кўп эмас. Ўрниндида ўтирган кўхлиникина жувон озгин кишидан кўзини узмаяпти. Буни ўз вактида пайкаган киши ўнгайсизлана бошлади. "Во ажаб! Менга ҳам киё бока-диган аёл зати бор экан-да, бу ёруғ дунёда!" деб кўнглидан ўтказди. Яна хавотирланиб, "Балки менинг атрофимдаги бирор танини

Жувон гапни чўрт кесди ва секин:

– Мана менинг турар жойим, телефоним. Шанба куни кечкурун соат саккизда сизни уйимдагу кутаман. Алдамайсиз-а? – деди ишва билан момикдек кўлларини унинг елкасига аста кўйиб.

– Йўқ, аспо! Албатта бораман!

Аёл хайрлашиб кетди.

У ўзини худди ўзга сайдалик хис этиб, атрофга алганлаб, бекатда бир нафас туриб қолди. "Ё, тавба!" деб кўнглидан ўтказди. Яна хавотирланиб, "Балки менинг атрофимдаги бирор танини

Мана, нихоят, у ширин хаёллар огушида эшикни тақиллатди.

Ичкаридан "хозир" деган майнин овоз эшитилиб, эшикни ял-ял атласдан кўйлак кийиб олган ўша таниши пари очди.

– Ассалому алайкум!..

Келинг! – деб меҳмонни

ичкари уйга таклиф килди.

– Яхши келдингизми? Кийнамадингизни уйимизни кидириб?

– Йўқ, йўқ! Жуда осон топдим.

– Жуда соз! Хўш, нима киламис энди? Сиз бегона-сираманг. Демак, гап бундай: манави ичкари уйга кириб, ечинасиз. Мен хозир... – деди чиқиб кетди жувон.

Озғин киши хар канча

хайрон бўлмасин, эрқаклик гурури, лафз устунилини килиб, жувоннинг айтганларини бажаришта мажбур бўлди. На илоҳ.

Бироз вактдан кейин жувон битта ўш боласин ичкарига етаклаб кирди ва эти

суюгига ёпишиб кетган ярим яланочи кишини бармоги билан кўрсатиб:

– Агар шу бугундан бошлаб мен берган овқатни емайман, дессанг, манави амакингдай тарашага ўхшаб коласан. Уқингим? – деди дағдағ билан. Сўнг "Минг бор узр, ака. Мени киличасиз, сиз бажарадиган холис хизмат шу эди. Энди кийинаверинг, рухсат. Факат хафа бўлмай кетасиз-а, акақон", деди ва ранги докадек оқариб, аранг кийиниб олган бечора "мехмон"ни кўча эшигигача кузатиб кўйди.

– Яхшимисиз, акажон?..

– деди гап бошлади.

Озғин киши хаяжонланниб:

– Ра-раҳмат! – деди ич-ичига тушиб кетган кўзларини пирпиратиб.

– Бу ёруғ жаҳонда бирор аёл зотининг хожатини чиқарганимисиз? – сўради жувон сирли кўзларини килиб. Факат байрам кунлари ва тўйларда киядиган кийимларини кийиб, кечкурун йўлга тушиди. Юрак жони-вор кафасга тушган ёввойи кантардек бежо гупиллайди.

Тунлар тўлғониб, бедор ўтказилган иккى кун ҳам ач-ичик ҷаҳоннинг кишиларидан килиб.

"Калтис ҳазил"

шига караётгандир?" деб ўйлаб, этиҳти ўш теварағига кўз юргутириб чиқди.

Йўқ. Унай эмас экан. Жувон ундан ҳамон кўз узмай, трамвай тўхтаси билан турди-да, "Юринг тушамиз?", дегандек унга имо килди. Озғин киши "Менга айтпизимиз?", дегандек бармоги билан ўзини кўрсатди.

Аёл "Ҳа!" аломатини килиб бош силкиди. Трамвай тўхтади. Иккиси бекатда тушиди. Одамлар таркалиб, трамвай кетгач, жувон:

– Яхшимисиз, акажон?..

– деди гап бошлади.

Озғин киши хаяжонланниб:

– Ра-раҳмат! – деди ич-ичига тушиб кетган кўзларини пирпиратиб.

– Бу ёруғ жаҳонда бирор аёл зотининг хожатини чиқарганимисиз? – сўради жувон сирли кўзларини килиб. Факат байрам кунлари ва тўйларда киядиган кийимларини кийиб, кечкурун йўлга тушиди. Юрак жони-вор кафасга тушган ёввойи кантардек бежо гупиллайди.

Ташкилотлар учун - 223. 1 2 3 4 5

Босишига топшириш вақти - 21.00.

Босишига топширилди - 21.